

8. Ríbe različita porekla ne smiju se pomešati u ribnjacima. U pojedinačnom se prirastu ribe ne smije preteravati.

9. Štetna nadvodna flora ima se uništavati. Izbegavati, da biljke naplavljuju ribnjak.

10. Na početku obolenja od trbušne vodene bolesti treba odmah omogućiti obilan priliv sveže vode.

Osobito važan zadatak modernog intenzivnog ribnjačarstva jeste, da se ne čeka, dok se ne pronađu biološka ili hemiska sredstva za radikalno uklanjanje zarazne trbušne vodene bolesti, već da se odmah potpuno i pomno

iskoriste dosadnja iskustva o suzbijanju bolesti. Prekomerno pojačano gajenje riba donosi sobom opasnost, da vrednost nasadenih riba i datih količina đubreta i hrane zbog jakih gubitaka usled bolesti u jesen ne bi bila u nikakovu racionalnom odnosu sa vrednošću preostale ribe za prodaju. Zbog toga postoji drugi važan zadatak ribnjačarstva u današnje doba u tome, da se pri intenziviranju ribnjačarstva (naročito gledište količina đubreta i hrane, pojedinačnog prirasta riba sveukupnog broja nasada) pronađe onakova optimalna granica, ispod koje ne bi bilo nikakvih uslova za nastajanje ribljih epidemija.

Dr. Petar Herzog

## Pilovina u Dretulji

Svakom poznavaoocu gorske riječice Dretulje dobro su poznate životne okolnosti njenih stanovnika, naše najplemenitije ribe — potočne pastrve.

Dretulja svojim kratkim i pretežno mirnim tokom dobavlja svojim stanovnicima obilje hrane. Ona obiluje vodom i relativno pogodnim dubinama, punim bujne vodene flore, koja daje veoma povoljne uvjete za razmnažanje raznih vrsti ličinaka i planktona.

Na njezinu gornjem toku, na samu izvoru smještena je jedna velepilana, koje se nuzproizvodi, to jest pilovina, ne upotrebljavaju u industrijske svrhe, već se u ogromnim količinama nagomilavaju uz lijevu obalu vodotoka Dretulje. Tako nagomilana biva svakom većom bujicom ili naglim kišama u velikim količinama otplavljena u korito same riječice. Ne samo da na taj način dolazi pilovina u riječicu, već se je na početku ove godine prakticiralo, da se neobrađeni ogromni jelovi trupci otplavljaju vodom. Ubacivaju se u korito pretežno preko tih nagomilanih brijegova pilovine, te je svaki trupac na svom putu u vodu srušio i oveću količinu pilovine.

Pilovina po svom zarušenju u vodu odmah ne potone, već polako nošena strujom upija vodu, i izlučuje iz sebe razne kemijske spojeve, ogađuje vodu, te se na svom putu taloži na dno, prekrivajući sve vođeno rastinstvo, te uništavajući sav svijet koji služi za hranu pastrvama.

Put pilovine nizvodno je sve intenzivniji, iz godine u godinu sve jači. Mirni zakuci vode, tako zvani »timpli«, koji su unatrag godinu-dvije bili stalno nastanjeni pastrvama, sada su potpuno prazni. Pastrve su se u glavnom povukle nizvodno, u brsce, gdje brzina struje ne dozvoljava tako jako taloženje pilovine, dok nekoji dijelovi vode izgledaju kao mala skladišta pilovine, koja je mjestimično prekrila njihovo dno u naslagama od desetak centimetara.

Plavljenje balvana niz ovakvu malu vodu, ne smanjuje ni najmanje troškove oko prijevoza drveta suhim putem, i to iz dva razloga:

1. S jedne strane se postiže otplavlivanjem drva neka mala ušteda u transportu, jer se drvo ne može tim putem stalno otpravljivati do utovarne stanice, već samo za vrijeme velikog vodostaja, a usput se nanese u korito prilično pilovine i razruju se obale i dno na pličinama, te se tako i neposredno ugrožava sam život riba.

2. Propadanje samih balvana, koji se mjestimično nasuđu na obalama rijeke. Ondje u nevelikim razmacima ostaju osuđeni na propast izloženi suncu i vjetru, gdje ispucavaju i s vremenom postaju neupotrebljivi u građevne svrhe.

Pilovina je najveći neprijatelj pastrva u Dretulji, uništava im hranu i prisiljava ih, da sve više smanjuju svoj životni prostor pretvarajući nekad prekrasna mjesto rječnog korita u sive bezlične, bezživotne vodene pustinje.

Osiguranjem nezasipavanja rječnog korita pilovinom spriječilo bi se, da se ubuduće ta jedna od naših najljepših pastrvama najbogatijih visinskih vođa, spasi od polaganog i sigurnog uništenja.

Ivan Glavan Z. R. D.

### U P U T S T V O

o načinu naknade (regresa) u cijenama kod otkupa riječne ribe, koja se daje za potrebe osiguranog snabdijevanja

1. Državna trgovačka distributivna poduzeća zajedružne organizacije i službe radničkog snabdijevanja koja nabavljaju riječnu ribu od otkupnih poduzeća po kalkularativnim cijenama radi popune kontingenta mesa za osiguranog snabdijevanje imaju pravo na naknadu (regres).

a) za razliku između određene slobodne (interne) otkupne cijene uvećane za iznos poreza na promet proizvoda i za iznos propisane marže (fakturirana cijena otkupnog poduzeća) i iznosa jedinstvene cijene u prodaji na malo određene za pojedine riječne ribe umanjene za određeni rabat trgovine;

b) za iznos prevoznih troškova.

Regresni zahtjev trgovačka poduzeća, zadružne organizacije i službe radničkog snabdijevanja podnose povjereniku za trgovinu i snabdijevanje kotarskog ili gradskog narodnog odbora, odnosno onom organu koji je određio, da se kupljena riba izda za potrebe osiguranog snabdijevanja. Ovom zahtjevu prilaže se faktura, potvrde kotarske uprave za otkup po otkupnim cijenama, kao i dokumenti o podvoznim troškovima.

3. Povjerenik za trgovinu i snabdijevanje gradskog narodnog odbora, odnosno organ, koji je dao nalog, da se kupljena riba od otkupnih poduzeća izda za potrebe osiguranog snabdijevanja, dužan je da ispita točnost i opravdanost zahtjeva i da potpiše potvrdu, da je količina ribe za koju se traži naknada razlike u cijeni, izdata za potrebe osiguranog snabdijevanja i da je obračun regresnog zahtjeva ispravan.

4. Po dobivenoj potvrdi i odobrenju iz prethodne točke, podnosilac zahtjeva izdaje nadležnom sjedištu Narodne banke FNRJ virmanski nalog na bančinom obrascu.

br. 153 prilažući sve dokumente i potvrdu iz toč. 3. ovog uputstva.

5. Narodna banka odobrava iznos regresnog zahtjeva tekućem računu poduzeća na teret rna br. 800598 »Fond za regres«.

6. U pogledu kontrole i evidencije u vezi sa ostvarenjem regresa po ovom uputstvu vrijede propisi Uputstva o davanju regresa trgovačkim poduzećima koja otkupljuju meso, mast, jestivo ulje, grah, krumpir, mlijeko i jaja za osigurano snabdijevanje po cijenama višim od jedinstvenih cijena u prodaji na malo. (Službeni list FNRJ br. 12/46).

7. Ovo uputstvo primjenjivat će se od dana objavljivanja u »Službenom listu Federativne Narodne Republike Jugoslavije«.

Br. 17622.

Beograd, 9. lipnja 1949.

Ministar financija

Dobrivoje Radosavljević s. r.

(Ovo je Uputstvo objavljeno u »Službenom listu FNRJ br. 61. od 20. VII. 1949.)

Na temelju člana 13. Uredbe o jedinstvenim cijenama, donosim

## RJEŠENJE

o proširenju važnosti propisa uputstva o načinu naknade (regresa) u cijenama kod otkupa riječne ribe, koja se daje za potrebe osiguranog snabdijevanja)

1. Propisi Uputstva o načinu naknade (regresa) u cijenama kod otkupa riječne ribe, koja se daje za potrebe osiguranog snabdijevanja (»Službeni list FNRJ« br. 61/49), primjenjivat će se i na jezersku ribu koja se umjesto mesa daje za potrebe osiguranog snabdijevanja.

2. Ovo rješenje primjenjivat će se od dana objavljivanja u »Službenom listu Federativne Narodne Republike Jugoslavije«.

Br. 24708

Beograd, 3. kolovoza 1949.

Dobrivoje Radosavljević, s. r.

Ministar financija,

(Ovo je Rješenje objavljeno u Sl. l. FNRJ br. 69. od 17. VIII. 1949.)

## Ribari na Tisi

Kao široka srebrna vrpca, Tisa se u velikim serpentinama vijuga kroz plodnu nizinu. Dolazeći sa sjevera iz Mađarske, rijeka teče kroz žitnicu Bačke i Banata te pritokama i kanalima nadvodnjava najbolju zemlju, koju si možemo zamisliti. Ali ona također jako obiluje ribama. Naročito su som i jegulja dobro zastupani. Tisa teče velikom brzinom. Svojom žučkasto-zelenkastom bojom imala je od vjkada nadimak Tise-plavojke.

Krasan tvrd soj ljudi živi u ovim krajevima, naročito ribari su daleko poznati svojom mučaljivošću, pameti i skromnošću. Već od svojih pradjedova naslijedili su tu mučaljivost, ali i zdrav instinkt koji njima pokazuje pravi put sve do kraja života. Njihovo rodoljublje ne sja samo u jakim bojama, ono je nešto što se samo sobom razumije, skoro nesvjesno. Ovi su ljudi vjerni žitelji svoje prostrane Vojvodine. U doba elementarnih katastrofa, njihova požitkovnost i gotovost za pomaganje ističe se u pravom svijetlu. A češće dolaze poplave ili pak bijesne oluje, koje zahtijevaju od stanovnika oko Tise ono najteže.

Rijeka je široka kojih 200 metara. No kad ima poplava, ona se proširuje izvan svoga užega korita u beskrajno jezero. U ovom slučaju valja biti oprezan. Tada pomoću vrbovih hasura spremljenih, duž obala nasipi pojačavaju se ili se nastale rupe poprave. Ribari su uvijek prvi kada treba osigurati ugrožena mjesta i suprotstaviti se proboju nasipa.

Srasli su sa svojom zemljom i ako ih njihov svagdanji posao vodi daleko na rijeku. U šašu su kod kuće a tek u kasno veče upućuju se kući na svoje ognjište. Kao što riba može živjeti samo u vodi, a divokoza samo u planinama, tako su ti ljudi usko povezani sa svojom rijekom. Ona nekolicina među njima, koji su svojedobno, osobito u devedesetim godinama, pokušali da nađu svoju sreću u novom svijetu, vratili su se nakon nekoliko godina pokajnički u rodne krajeve na Tisi, kako bi tu kad drukčije nije bilo moguće primili makar i prosjački štap. Nisu smogli snage da konačno napu-

ste ovu zemlju, ma da su životne prilike baš za ovaj stalež bile još vrlo rdave. Svoju oskudnu lovinu prodavali su na tržištima ili bogatim trgovcima u bescjenje. Bili su izrabljivani kao što je bio običaj u kapitalističkom poretku. Za mukotrpan i težak posao nije se pravično po zasluži plaćalo.

Sve to moramo imati na umu za ispravnu ocjenu tih ljudi. Možda će mnogo toga biti zbog čega bi se njima kao ljudima moglo prigovarati. Njihova mučaljivost, njihov upravo istočnjački mir i njihova plašljiva suzdržljivost prema strancima mogu se katkada smatrati griješkom, ali na taj način i ribe, mir šume i suzdržljivost visoke divljači mogli bi se smatrati griješkom.

Kad smo se jednom sprijateljili sa ljudima sa Tise, tad će nam svagdašnji sastanak i razgovor s njima manjkati, ukoliko ga ne bi imali.

U jednom selu sjeverno na Tisi koje se sastojalo od svega nekolicine kuća, dogodilo se ono što ćemo sada ispričati. Među strmom glinastom obalom široke rijeke i jedne male hrastove šumice više porodica podigle su bile svoje nastambe. Rijeka se tamo divljom snagom probija u zemlju. Svake se godine komadić zemlje otrgne od obale, jer Tisa tamo teče u velikom luku, a valovi njezini kreću se jakom brzinom i bukom prema zapadu. Pijesak je nezasitan.

Ona se širi preko oskudnih polja i pomiče se podmuklo prema niskim kućicama, kojih se zidovi sčućure pod trskom i šašom duboko upalih krovova.

Kriještanje galebova čuje se nad valovima, a nad pješćanim brdima javlja se jednolično grakanje vrana, koje dolazeći svake večeri u gustim jatima sa kukuruznih polja lete preko rijeke i traže svoje prenočište u tamnim krošnjama drveća.

Pričaju, da su jednom ljudi ovamo došli lađama. Zalutali ili pak izbjeglice, ljudi sa teškom sudbinom, kao što je teška sama ova zemlja koja je mnogo, mnogo pretrpjela pod neprijateljskom okupacijom... U po-